

NIKDO NESMÍ UDĚLAT ŠPATNÝ VTIP, ŽE SNĚMOVNA uherská je jen proto tak blízko národnímu museu, aby v nejbližším čase slušně vycpána bez úrazu a ihned dostala se tam za sklo „oddělení naturalistického“ — jak pan kustos říká. Dostala by tam také nápis český (nejspíš že ty pěkné ceduličky pocházejí ze závodu „naturalistického“ obchodníka p. Václava Friče) a ten, item slovenčina, nemá práva na sněmovnu, v níž smí se rozkládat jen hlahol horvatský a maďarský, jakož už prapor nad střechou sděluje. Pešťská sněmovna činí dojem živý, bujný, ta má do musea nesmírně daleko!

Zvenčí ovšem není na ní nic zvláštního. Také jí schází zvenčí naše pražská, romantická stafáž, pan policejní komisař Presl na př. a páni ostrostřelci. Je tu sice několik pandurů, ale ti jsou všichni rovni jako svíčka, copak je do toho. Ani pověstné kníry jejich skoro že nemohou se rovnat smělé oblosti a rozkošné zkroucenosti pražských ostrostřeleckých zad! A pak, člověk by to ani od strážce generis pandurini neočekával, člověk Čech by se toho do smrti nenadál — považte si: pandur je zdvořilý! Vy nemáte vstupného lístku, řeknete ale: jsem cizinec, a šňůrový pandur vás sprovedí až do prvního patra, představí úředníku atd.! A již jste uvnitř — u nás byste se ještě dlouho hádali s portýrem!

Vydobyli sobě svou svobodu, svou samosprávu, svou politickou váhu mužnou statečností a nesmírnou vytrvalostí — klobouk dolů, když vstupujem do shromáždění mužů! Jejich sněmovní dvorana je krásna, elegantní, nepoměrně krásnější než naše, před níž a v níž to čpí pořád ještě ouřadním pudrem. Je skoro pravidelně čtverhranna, s krásným sloupením a rozlehlými galeriemi nahoře, dole poslanecká sedadla do podkovy, na konci jich elegantní žurnalistické lóže, tak pohodlné, že pražský žurnalista už při pouhém pohledu na ně

mimovolně si protáhne skrčené své údy. Světlo je zde svrchní, rozlévá se stropem jako v obrazových galeriích, je tedy důsledné, což je už obrazní chyba — pro celé uherské Slovanstvo. Ale ať je to Slovanstvo také důsledné, pak se zde rozvine obraz, že mu nebude rovno!

Už nyní je obraz zajímavý. Právě vešel posel sněmovny panské. Tváří k předsedovi obrácen zvěstuje, že magnáti přijali jakýs návrh poslanců. Hřímavé éljen! rozlehá se prostorou, posel se kloní, šavle jeho zadrnčí, hned ji akompagnuje druhá, třetí sněmovních, posla čestně doprovázejících hodnostářů, mezitím drnčí jiné šavle mezi lavicemi — maďarský meč hodí se vždy k slovu a váha kloní se vždy v stranu zalitavskou. Meč je nesmírně dobré nářadí!

V přetrženém rokování se pokračuje. Jeden maďarský řečník vystupuje po druhém — na mne činí maďarština vždy dojem, jako by řečníci „jen tak dělali“, jako by mluvili. Jednomu volají „éljen!“, druhému se smějou, třetího ani neposlouchají — s těmi neposlouchajícími má president největší a stálý kříž. Presidentův zvonek pracuje „od kusu“, ruce presidentovy jsou po svatohorsku pořád ve výši a obličej jeho vypadá, jako by se trápil.

Jaké to tváře zde kolem! Skoro jediná není bezvýrazná, pěkná čela, plamenné oči, plný, jak havran černý nebo jak len bílý vous. Živá Walhalla posledních dvacíti až třiceti let, názorný Plutarch nejnovějších dějin uherských! Jen jeden, miláček maďarského národa, dlí posud v cizině. Připomíná nám ho dlouholetý soudruh jeho v exilu, Irányi, jenž již plně účastní se v politické práci domácí. Připomíná nám ho také bledá, šedým vousem lemovaná tvář Csengeryho, jehož podoba s Lájošem Košutem je skutečně překvapující.

Nemůžem se na všechny vyptat, také nás všichni nezajímají. Ale zajímá nás na př. maďarský romancier Jókai, jehož inteligentní, dlouhým vousem stíněná tvář rozhlíží se tak nevinně kolem, jako by majitel její nebyl právě spáchal novou a „původní“ novelu českou. Pak básník Eötvös, nejnověji „liberalista in dubiis“. Pak Lonyay, jenž prý už dobře „spravil“ finance uherské a nyní má spravit také ještě naše. Pak Andrassy, „nejelegantnější evropský ministr“, tedy snad

i nejelegantnější ministr celého božího světa.

A ještě někdo: Deák! Prostá, dobrá, ale pevná a rozumem ozářená tvář, zevnějšek takto zcela jednoduchý. Prostý modrý kabát kryje bedra muže, který nepřijal řádů ani hodností, který hněval se na Pešť, že zvěčnila jednu ze stříd svých jmenem jeho, a který byl si stále vědom, že neudělal mnoho — on spasil „jenom“ vlast! Deák není prý přítelem Slovanů, přec jsem se na něho díval s úctou.

A ještě někdo! Zde na levém středu sedí v nejzazší lavici usměvavý Pauliny-Tóth. Jediný to zástupce bratří Slováků na celém sněmě uherském — — —. Myslím, že je Slováků v zemi tak na tři miliony — —

(Dva velikáni. — Jeden namáhaný. — Jak jsme vyhráli.)

1870

ANDRÁSSY A DEÁK JSOU HLAVNÍMI OSOBAMI v Uhrách. Alespoň se jméno jiných tak často nevyslovuje a nevypisuje. Ale jaký rozdíl mezi oběma!

Andrássy má „svých“ plných šest stop výše, Deák sotva 5 a 1/2. Andrásy je štíhlý jako sosna, Deák kulatý jako spokojenost. Andrásy je v černém elegantním stále oděvě, Deák sedí ve sněmovně v modrém svrchníku a jinde nesedí jinak. Andrásyho frizura je hotová dokonalost, Deák je jen tak po domácku upraven; Andrásy má vous krásný, jako by každý vlas extra zasadil, Deák točí konce obočí do výše a kníry dolů a dost. Andrásy je muž vůbec krásný a patrně to ví, což se mně zvláště u ženských nelíbívá; Deák už sobě vezdejšího zevnějšku svého nehledí, a je vůbec jenom — velmi zajímavý. Andrásyho poznáš už podle „Figara“ a „Borszem Janko“, kde ho pilně a s láskou vypodobňují, a pak ho spleteš s jinými, Deáka si musíš dát teprv ukázat a už ho nezapomeň. Výhody jsou rozhodně na straně Andrásyho.

A pak! Andrásy je v poměru k Deákovi nesmírně zaměstnan. O delším upravování zevnějšku nemluví, neboť jsme při jeho toaletě nestáli, ale viděli jsme ho ve sněmě, když té pořád a pořád se dotazující a zlobící levici odpovídat musil, hned nato zas, když svého kočího vezl do „městského

lesíku“ procházkou a přitom na kozlíku až čarovně elegantní hogarthovskou linii „tvořil“, a hned nato, když při jízdách o závod ve zcela jiných zase šatech krásnou svou paničku z lóže do lóže vodil! Bylo tu velmi mnoho kavalírů, kteří se proháněli v prokletě nepříjemném tom historickém prachu starého Rákoše, byli tu i naši Fürstenbergové a Rohanové, nejspíš že ve jmenu českého národa, ale tournura je tournura a jediný Andrassy prorok její. Kdežto Deáka — toho jsme mimo sněm neviděli nikde při práci!

O, na Deáka bychom mohli tuze mnoho vypravovat, kdybychom nebyli lidé slušní a mlčeliví. Přišel k obědu do téhož hostince co my — patrné nadcházení si Čechů! Sedne si naproti nám, ale my nic a on také nic. Podívá se na nás, my na něho dobrá! Vezme do ruky „Étlap az ‚angol király nöhez‘ czimzett szállodában“, na němž, jako na všech maďarských jídelních lístcích, je jen nadpis maďarský, a čte po německu psaná jídla — patrné zahrávání si na nestranného! Brousí pak nůž na „stroji“ Walcottovu, i Pražanům dobře známém, — patrné podporování cizího průmyslu. Jí pak mnoho a dobře, salát s vejci, chřest na másle, pomoranč — patrná mlsota! Ano, to všechno, ba ještě víc mohli bychom na Deáka vypravovat, ale, jak povídám, nejsme plácaví a pak — nač někomu škodit!

Vždyť jsme beztoho ve šťastném, nadšeném rozmaru! Uvedly nás v něj ty zmíněné již dostihy. Ne snad proto, že neměly ale ani nejmenšího maďarského rázu a celou tu aristokratickou společnost že bys mohl směle ihned přenést do Paříže nebo do Prahy. Také ne, že jsme se příliš dobře bavili posloucháním vůkolních šlechtů, jak jeden Šváb se divil, že se jmenuje jistá kobyla „desselben“ (spletl sobě chudák kobylu s kavalírem), a jak druhý napomínal svou dcerušku: „Teď dej pozor, aby žádný nespád s koně“ atd. A také ne proto, že jsme na vůkolních, písících a hádajících se pánech klucích se přesvědčili, jak dostihy jsou vzdělavatelny: nýbrž proto, že prsa naše se nyní dmou vlasteneckou pýchou, že jsme sebevědomě se zde mohli rozhlížet a každému směle říci: „A my — my jsme také z Čech!“ Již nechci trápit svoje krajany a sdělím jim, co že se stalo a čeho telegraf snad

nesdělil; ať se také potěší! My Čechové míváme tak málo radosti!

Hned v prvním čísle dostihů byl totiž zaznamenán také jeden krajan náš, kuň k l a d r u b s k ý. Když vyjel a na něm jockey v milované černé a žluté barvě, bylo nám podivně kolem srdce, čemuž jen vlastenec pravý porozumí. Nedůvěřivě jsme měřili jeho soudruhy, bojácně jsme si sdělovali obavy i nádeje. Jednalot se o zápas s cizinou.

Zvonek zazněl, „starter“ dal znamení, koně jako vítr se spustili, ale rychlejš než na perutěch větru nesla se naše modlitba.

Srdce tlouklo vždy silnějš, ret se chvěl.

Již se blíží jezdcí cíli — náš krajan je trochu pozadu — my již nedýcháme — vtom (snad že instinktivně tušil přítomnost naši) vzepne se krajan, jeden, dva, tři skoky, černo-žlutá barva vyhrála, slabounké „bravo“ rozlehlo se kolem.

Vedli ho za šraňk, všichni kavalíři shlukli se kolem něho, hladili ho, plácali ho — jakživa se taková čest žádnému krajanu nestala. A on se po plácajících ohlížel jen tak.

„Number Nipp“ znělo slovanské jméno našeho krajana. Byl praun, tři leta stár a 15½ pěstí vysoký.